

zahvaljujući brzom razvoju elektronskih daljinomjera. Dalje, u oblasti detaljnog premjera takodjer dolazi do promjena krupnog značaja. Tako se grad Sarajevo snima kombinacijom klasičnih metoda i fotogrametrije. Ulični frontovi pojedinih blokova snimaju se ortogonalnom metodom, a unutrašnjost blokova se zatim uklapa fotogrametrijskim putem. Ortogonalna metoda snimanja primjenjuje se u nešto modificiranom vidu. Naime, snimanje se vrši na foto-skicama, znači nema uobičajenih skica detalja; detaljne tačke se numerišu kao u tahimetriji, a apscise i ordinate upisuju se u poseban zapisnik. Kao što se iz iznijetog vidi sav ovaj postupak nije Pravilnički nigdje regulisan, što je najbolji dokaz koliko je teško i složeno jednu tehničku struku, odnosno pojedine radne procese i postupke, unaprijed propisima detaljno fiksirati.

Da zaključimo. Navedena pitanja su od velike važnosti za pravilno usmjeravanje i razvoj struke. Zbog toga se kod donošenja pojedinih akata, koji tretiraju važna pitanja, moraju jasno sagledati polazne pozicije, zatim zahtjevi i ciljevi koji se žele postići - kao i krajnji efekti pojedinih donijetih mjera.

Krnić Šerif, dipl.ing.

ŠTA JE SA KOMASACIJOM?

Sa puno prava pitamo se godinama: čiji je zadatak da vodi računa o suštinskim i principijelnim pitanjima poljoprivrede u Bosni i Hercegovini, i da nadležnim društveno-političkim organima predočava konkretne mjere za njihovo efikasno riješavanje. Istina je da su donošene samo rezolucije i to na raznim nivoima, i sve one skoro na isti način konstatuju ekstenzivnost kao glavnu karakteristiku poljoprivrede Bosne i Hercegovine, a od konstatacije se nije daleko išlo. Iz godine u godinu jedna te ista problematika ponavlja se kroz štampu, a neriješeni problemi su

često puta i toliko veliki da nanose neizmjerne štete kako bosansko-hercegovačkoj privredi tako i nacionalnoj privredi uopšte.

Ilustracije radi navešćemo kraće izvode novinskog dopisa iz Brčkog gdje se kaže: "Poljoprivredno dobro "Posavina" u Brčkom duže vremena ima 6.000 ha zemljišta, petnaestak stručnjaka preko nekoliko stotina traktora i veći broj drugih poljoprivrednih mašina. Ipak, redovno posluje sa gubicima. U ovom gazdinstvu tvrde da im je obradivo zemljište razbacano na 700 parcela po čemu najvjerovatnije drže rekord u Jugoslaviji. Ustvari, u svakom od pedesetak sela u opštini Brčko ima po neku njivu. Razbacano zemljište diktiralo je potrebu osnivanja sedam punktova za mehanizaciju. Traktori iz nekih pogona često moraju da prevaljuju po 20 km "praznih hodova" da bi stigli na druge njive na rad. Prošle godine "Posavina" je djelimično izdala u zakup individualnim proizvođačima ili potpuno napustila od obrade oko 2.000 ha zemljišta izloženog poplavama ili udaljenog previše od punktova za mehanizaciju".

A o komasaciji nema ni govora, makar što se ona sprovodi na ogromnim poljoprivrednim rejonima svih kontinenata, a posebno kod nas u Hrvatskoj i Vojvodini još od prije 80 godina i više. Radi se o savremenoj agrarnoj operaciji, o tehničkom uređenju zemljišta kao neophodnom uslovu za povećanje poljoprivredne proizvodnje, čime bi se bar u ravničarskim krajevima BiH stvorila potrebna ili bar djelimična ravnoteža između poljoprivrede i drugih privrednih djelatnosti.

U društvenom planu Republika za 1967.godinu proklamovano je i ovo načelo. "Sire i racionalnije korišćenje mehanizacije u proizvodnoj saradnji biće podsticano i aktivnijim radom na postepenom grupisanju parcela individualnim gazdinstvima putem arondacije i komasacije zemljišta". Ali, proklamacija je ostala samo - proklamacija.

Prema statističkim podacima iz 1967.godine u BiH imamo preko 400.000 individualnih poljoprivrednih gazdinstava, koja posjeduju čitavih 90 posto kultiviranih površina, drže 98 posto

stočnog fonda i učestvuju u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji od 75 - 98 posto. To su većinom tehnički neuredjeni posjedi karakteristični po svojoj rascjepkanosti, razbacanosti i izmiješanosti parcela, većinom nepravilnog oblika i malih površina, a posebno je pitanje nereguliranih suvišnih i štetnih voda u dolinama rijeka ili pak nedostataka voda i vlage u vegetacionim periodima na nekim područjima.

Jugoslavija je u svijetu poznata po sitnom posjedu i relativno najvećem broju zemljišnih čestica. Može se pretpostaviti da naša Republika u tom prednjači, jer su se na njenom području zbivale još od ranije značajnije imovinsko-pravne i agrarne promjene. U ovako dosta teškom stanju zadrugama se godinama preporučuju samo dva izlaza i to: kooperacija i otkup zemljišta, a individualnim poljoprivrednim proizvođačima agrotehničke mjere - što je bez sumnje i donijelo neke pozitivne rezultate, pa je to, ipak bio vrlo dugačak spor i težak put. U priličnim naporima zajednice, zadruga i poljoprivredna dobra svega su uspjeli arondirati za 23 godine oko 10-12 posto obradivog poljoprivrednog fonda, dok je 90 posto površina zemljišta vrlo dobrog pedološkog sastava (tamo gdje se misli na komasaciju) relativno slabo korišćeno u nizu godina i to baš tada kada smo za devize kupovali hranu.

Pošto su uz komasacione radove usko vezani i melioracioni radovi, novi seoski putevi i drugo, tolika slobodna seoska radna snaga nije iskorištavana godinama na melioracionim radovima.

U takvoj situaciji deceniju i više Bosanci su posmatrali sa desnih obala Save, kako se na lijevim obalama u SR Hrvatskoj komasiraju stotine hiljada katastarskih jutara i time temeljito konsoliduju zemljišta za optimalno iskorištavanje.

Sabor SR Hrvatske izglasao je u decembru 1954. godine Zakonom o komasaciji zemljišta, pa je tada konstatovano "da je ispunjena jedna velika praznina u našem zakonodavstvu", a posebno što je tim zakonom regulirano još jedno područje geodetske djelatnosti u Hrvatskoj.

Ovaj zakon obradjuje pored komasacionih radova u klasičnom smislu, regulaciju i asanaciju naselja, obezbjedjuje pravilan i dovoljan prostor za izgradnju novih stambenih i gospodarskih objekata pojedincima, predvidja detaljniju hitrotehničku melioraciju, razgraničenje šumskog i poljoprivrednog zemljišta i sredjivanje imovinsko-pravnih i posjedovnih odnosa.

Interesantno je i vrlo čudnovato da zadruge i poljoprivredna dobra, bar one u ravničarskim područjima, nisu do sada davali nikakvih inicijativa za komasaciju, nisu insistirali na donošenju zakona, niti vršili bilo kakvu popularizaciju kod seljaka-interesenata i ako bi baš zadruge višestruko koristile komasaciju. Koristile bi je u grupisanju i proširivanju posjeda, u pojednostavljenom postupku u otkupu zemlje uopšte, naročito idealnih dijelova, u preuzimanju viška dobivenog od suvišnih medja, nepotrebnih puteva i raznih nekultivisanih komada, čija bi vrijednost u Bosni iznosila 5-7 posto ukupne površine komasacionog fonda.

Zašto se poljoprivredno dobro "Posavina" u Brčkom nije borilo i na koncu izborilo da konačno jednom dodje na skupštinsku listu zakona i zakon o komasacionom postupku zemljišta u Bosni i Hercegovini? Zar 700 parcela poljoprivrednog dobra i 2.000 ha posavskog zemljišta koje se zbog vode ne obradjuje nije dovoljna opomena i zakonodavnim organima i neposrednim poljoprivrednim proizvođačima.

P.u: Ovaj je članak štampan
u listu "Zadrugar" 20.III
1968.godine

Derviš Kurtović, geodet